

Brüsszel, 2022.12.9.
COM(2022) 705 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

az EU makroregionális stratégiáinak végrehajtásáról

{SWD(2022) 397 final}

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

az EU makroregionális stratégiáinak végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

Az EU makroregionális stratégiái meghatározott földrajzi területen elhelyezkedő uniós és harmadik országok által kezdeményezett szakpolitikai keretek. Ezek a keretek közös, hosszú távú célkitűzések meghatározásával – mint például a Balti-tenger megmentése – kezelik a közös kihívásokat és lehetőségeket. A hagyományos bizottsági finanszírozási programok klasszikus projektjeivel ellentétben a makroregionális stratégiák nem előre meghatározott kezdőnapra rendelkező és rögzített határidőhöz kötött egyszeri tevékenységekre összpontosítanak. A makroregionális stratégiák lényegében érdekelt felek hálózatait létrehozó együttműködési keretek, amelyek sokféle szakértelem transznacionális, ágazatokon átívelő mozaikját alkotják, és lehetőséget kínálnak a további együttműködésre, értékteremtésre és a jólét megalapozására. Céljuk az intézményi kapacitások javítása, lehetővé téve olyan innovatív és inkluzív szolgáltatások létrehozását, amelyek képessé teszik az egyéneket és az érdekelt feleket arra, hogy közép- és hosszú távon aktívan hozzájáruljanak a virágzó és nyitott makrorégiók fejlődéséhez.

A makroregionális stratégiák olyan kérdésekkel foglalkoznak, amelyek több ország közötti, ágazatokon átívelő és többszintű kormányzati megközelítésen alapuló együttműködést igényelnek. A makroregionális stratégiák erősítik területeik identitását, miközben nagyobb felelősséget rónak a polgárokra és fokozzák aktív szerepvállalásukat. A makroregionális stratégiák keretében megvalósuló együttműködés „megengedő” jellege előnyt jelent, mivel teret nyit olyan megoldások számára, amelyek megvalósítása sokszor nehézségekbe ütközik az egymással versengő nemzeti érdekek által jellemzett, formalizáltabb környezetben. Ez az oka annak, hogy a makroregionális stratégiák sikeresen hozzájárultak a Balti-tenger megtisztításához, a Duna hajózhatóságának a hajóutak rehabilitációja és karbantartása révén történő javításához, a hidrogén mint alternatív zöld üzemanyag fejlesztéséhez szükséges feltételek megteremtéséhez az Alpokban, valamint az adriai- és jón-tengeri régió mint kiemelt turisztikai célpont megerősítéséhez.

A makroregionális stratégiák emellett területeiken elősegítik az alapvető európai politikai kezdeményezések végrehajtását, összehangolva azokat a regionális és helyi kezdeményezésekkel. A makroregionális stratégiák továbbá területi dimenziót adnak a zöld, digitális és társadalmi átállásnak, többek között az Ukrajnában zajló háború következményeinek kezelése és a világjárvány utáni helyreállítás terén. Végezetül a makroregionális stratégiák nagyszerűen bemutatják Ukrajna, Moldova, a Nyugat-Balkáni országok és az EU-hoz csatlakozni kívánó más országok számára, hogy hogyan működik az Európai Unió.

A négy makroregionális stratégia 19 uniós és 10 harmadik országot foglal magában. A makroregionális stratégiák a következők:

- a balti-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia (EUSBSR, 2009),
- a Duna régióra vonatkozó uniós stratégia (EUSDR, 2011),
- az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia (EUSAIR, 2014), valamint
- az Alpok régióra vonatkozó európai uniós stratégia (EUSALP, 2016).

2016-tól kezdve a Tanács kérésének megfelelően¹ a Bizottság minden második évben közzéteszi a négy makroregionális stratégia végrehajtásáról szóló jelentést. Ez a negyedik jelentés, amely a 2020 közepétől 2022 közepéig tartó időszakot fedi le. Ez a jelentés a makroregionális stratégiák végrehajtásának aktuális helyzetét és előrehaladását értékeli, és megvizsgálja a további lépéseket. A jelentést kiegészíti egy bizottsági szolgálati munkadokumentum (SWD), amely konkrét információkkal szolgál mindegyik makroregionális stratégiáról. Mindkét dokumentum a makroregionális stratégiák nemzeti koordinátorai és tematikus koordinátorai („a makroregionális stratégiák végrehajtásának kulcsszereplői”), valamint szakértők közreműködésén alapul. Az első három jelentést tanácsi következtetések követték, amelyek rámutattak a tagállamok számára kiemelt fontosságú területekre.

A makroregionális stratégiák végrehajtása olyan politikai kontextusban történik, amelyben az európai zöld megállapodás és a digitális átállás új stratégiai irányvonalakat határoz meg az Európai Unió számára. A várakozások szerint valamennyi makroregionális stratégia eredményeket fog felmutatni e témák, valamint a civil társadalom és a fiatalok bevonása terén, különösen a 2022-es, az ifjúság európai éve keretében.

E jelentés olyan időben jelenik meg, amikor ismét háború dúl Európában. Az egész világot megrázta Oroszország provokáció nélkül indított, indokolatlan katonai agressziója a Duna régióra vonatkozó uniós stratégia elnöki tisztjét jelenleg betöltő Ukrajnával szemben. E háború következményei – többek között a menekültek beáramlása és az energiabiztonság tekintetében – az elkövetkező években kiemelt helyen szerepelnek majd a napirenden. Ehhez járul még hozzá a példa nélküli világjárvány, amely még nem ért véget, és amelynek nyomán a makroregionális stratégiák érdekelt felei Európa-szerte és azon túl is küzdenek a súlyos gazdasági, költségvetési és társadalmi hatásokkal.

2. A ZÖLD ÉS DIGITÁLIS ÁTÁLLÁSBÓL ADÓDÓ TEMATIKUS PRIORITÁSOK

A makroregionális stratégiák szilárd elkötelezettséggel támogatják az európai zöld megállapodást azzal, hogy többszintű kormányzáson és az érdekelt felek széles körű bevonásán alapuló ágazatközi megközelítést biztosítanak. Megkönnyítik továbbá a Nyugat-Balkán és más, csatlakozásra váró országok részvételét ebben a kezdeményezésben, illetve olyan kapcsolódó kezdeményezésekben, mint például a Nyugat-Balkánra vonatkozó zöld menetrend. A felülvizsgált EUSBSR (2021) és EUSDR (2020) cselekvési tervei még inkább összehangolták a stratégiákat az európai zöld megállapodással. Az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó és még azon is túlmutató kulcsfontosságú stratégiai dokumentumok kifejezetten megemlítik a makroregionális stratégiák által nyújtott hozzájárulást.

A fenntartható kék gazdaság új megközelítéséről szóló 2021. évi bizottsági közlemény² is konkrétan megemlíti a makroregionális stratégiák szerepét, valamint a makroregionális stratégiáknak az alapok nemzeti programozásába való beágyazására irányuló folyamatot. Ez különösen fontos az erőteljes tengeri dimenzióval rendelkező makroregionális stratégiák esetében. Ugyanez érvényes a tengeri megújuló energiára vonatkozó uniós stratégiára³ és a

¹ Tanácsi következtetés az Alpok régióra vonatkozó európai uniós stratégiáról (EUSALP), (32) pont: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/eusalp_council_conclusions_27112015.pdf

² COM(2021) 240 final.

³ https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/offshore-renewable-energy_en

REPowerEU tervre⁴ is. A tengeri megújuló energiára vonatkozó uniós stratégia kimondja, hogy a tengeri megújuló energia nagyléptékű tervezésének és alkalmazásának sikere érdekében fokozni kell a regionális együttműködést a makroregionális stratégiák révén⁵. A REPowerEU terv⁶ elismeri a makroregionális stratégiák szerepét a hidrogén-infrastruktúrába történő beruházások terén folytatott együttműködés előmozdításában.

A makroregionális stratégiák már jelentős eredményeket hoztak az európai zöld megállapodás „Tiszta, megfizethető és biztonságos energia” elnevezésű fellépéséhez⁷ kapcsolódó stratégiai ágazatokban. A balti-tengeri régió⁸ szakmai hálózatot alakított ki, és fórumokat biztosított a tengeri szélenergia optimalizálásával kapcsolatos szakértelem megosztásához és a legkorszerűbb interdiszciplináris kutatásokhoz⁹. Az Alpok régióban megteremtették a hidrogéntechnológiákra irányuló összehangolt beruházások feltételeit¹⁰, a Duna régió¹¹ számára pedig elkészült a nemzeti energia- és klímatervek összehasonlító értékelése¹². A makroregionális stratégiák előmozdították az elektromos járművek használatát az adriai- és jón-tengeri régió meglévő regionális és helyi közlekedési rendszereiben¹³.

A zöld átállás és a digitális átállás összekapcsolódik, az utóbbiban pedig már jelentős szerepet játszottak a makroregionális stratégiák, támogatva az európai digitális stratégia végrehajtását. A digitális átállás az EUSBSR-ben és az EUSDR-ben egyaránt szereplő átfogó célkitűzés. Az EUSALP egyik kulcsfontosságú intézkedése az emberek elektronikus összekapcsolása és a közszolgáltatásokhoz távoli területekről való hozzáférés előmozdítása. 2021-ben, az EUSDR szlovák elnöksége idején az innováció és a digitális átállás szerepelt a tematikus prioritások között.

Ennek eredményeként a makroregionális stratégiák keretében számos innovatív projekt és megközelítés kidolgozására került sor ezen a területen. Az EUSBSR növelte a balti-tengeri tengerhasznosítási ágazat környezeti hatékonyságát azáltal, hogy ipari végfelhasználók és kutatási szervezetek által közösen kidolgozott digitális megoldásokat hozott létre és tesztelt¹⁴. Az EUSDR fontos szerepet játszott a hajózási ágazatot terhelő bürokrácia csökkentésében azáltal, hogy harmonizált és digitalizált ellenőrzési dokumentumokat vezetett be, és előmozdította az iskolák közötti transznacionális együttműködést a Duna régióban tanító tanárok digitális készségeinek megerősítése érdekében¹⁵. Az EUSAIR támogatta a fenntartható idegenforgalmi vállalkozások és klaszterek hálózatának kiépítését az adriai- és jón-tengeri régióban. A hálózat célja az uniós környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS), az úti célok fenntartható igazgatására irányuló Európai Turisztikai Indikátorrendszer (ETIS) és más zöld (fenntartható) tanúsítási rendszerek elfogadása és végrehajtása. Végetetül az EUSALP elindította az Alpok régióban lévő falvak intelligens

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/repowereu-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_hu

⁵ COM(2020) 741 final – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0741&from=HU>

⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_22_3131

⁷ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/energy-and-green-deal_hu

⁸ <http://www.baltic-integrid.eu/>

⁹ <http://www.baltic-integrid.eu/>

¹⁰ <https://www.alpine-region.eu/news/financial-dialogue-networks-workshop-taking-embedding-process-one-step-further>

¹¹ [NECP Danube Region REKK 2020 final 0215logo.pdf \(danube-region.eu\)](https://www.danube-region.eu/NECP_Danube_Region_REKK_2020_final_0215logo.pdf).

¹² [NECP Danube Region REKK 2020 final 0215logo.pdf \(danube-region.eu\)](https://www.danube-region.eu/NECP_Danube_Region_REKK_2020_final_0215logo.pdf).

¹³ <https://enmob.adrioninterreg.eu/>

¹⁴ <https://ecoprodiigi.eu/>

¹⁵ <https://peopleandskills.danube-region.eu/events/online-thematic-conference-school-cooperation-in-the-danube-region/>

digitális átállását¹⁶. A vidéki közösségeknek e területen nyújtott támogatás a makroregionális stratégiák területi dimenzióját és a digitalizáció társadalmi vetületét helyezi előtérbe úgy, hogy digitális szolgáltatásokat és eszközöket biztosít az azokhoz nehezen hozzáférő társadalmi csoportok számára.

Példák projektekre és folyamatokra

*A Balti-tenger Európa legszennyezettebb vizeinek egyike, „a tenger megmentése” pedig az EUSBSR egyik fő célkitűzése. A **BEST¹⁷ (Better Efficiency for industrial Sewage Treatment – jobb hatékonyság az ipari szennyvízkezelésben)** projekt az eutrofizációt és a veszélyes anyagok jelentette kockázatokat egyaránt kezelte az ipari szennyvízkezelés fejlesztése révén a balti-tengeri régióban. A *Latvijas Piens tejgazdaság és sajtgyár (Lettország)* esetében a szennyvíz jobb előkezelése javította a közeli települési szennyvíztisztító telep kezelési eredményeit. *Doruchów település (Lengyelország)* új szennyvízkezelő vezetékét épített az ipari szennyvíz számára, ami segít megelőzni az eutrofizációt.*

*Az egyetemek és a kutatási és innovációs központok alapvető szerepet játszanak a területfejlesztésben a fenntartható modellek alkalmazásának elősegítésével, az európai zöld megállapodás Alpok régióban történő végrehajtásának előmozdítása érdekében. Az EUSALP segíti az **Alpok régióban lévő egyetemek szövetségének/hálózatának létrehozását**, az EUSALP hat országában működő egyetemek meghatározásával¹⁸.*

3. NAGYOBB HANGSÚLY A TÁRSADALMI VÁLTOZÁSON, BELEÉRTVE AZ UKRAJNAI HÁBORÚ KÖVETKEZMÉNYEIT

A zöld és digitális átállás együtt jár a társadalmi átalakulással. A technológiai fejlődés, a globalizáció és a racionalizálásra való törekvés alapvetően megváltoztatja az európai munkaerőpiacot, és új készségekre, gyors alkalmazkodásra és fokozott ellenálló képességre teremt igényt, elhódítva a teret számos hagyományos szakmától. A demográfiai változás, a világjárvány, a menekültek beáramlása, valamint az az általános tendencia, hogy az európai társadalmak egyre inkább polarizálódnak és kialakulnak bennük a szegénység és a társadalmi kirekesztés gócai, mind részét képezik ennek a társadalmi átalakulásnak. E folyamat során a makroregionális stratégiák minden szinten mozgósíthatják az érdekelt feleket annak biztosítása érdekében, hogy senki ne maradjon hátra.

Az EUSDR keretében a szociális vállalkozásoktatási és -fejlesztési központ (SI PLUS) serkenti a szociális innovációt. A munkával töltött életszakasz fenntarthatóságával foglalkozó balti-tengeri munkaügyi fórum¹⁹ foglalkozik a demográfiai kihívással, és az EUSBSR keretében ösztönzi a tevékeny időskort és az egész életen át tartó tanulást. Az Alpok régió szociális innovációs stratégiájának célja a szociális innovációra vonatkozó új elképzelés meghatározása annak érdekében, hogy az új kihívásokra való válaszadás révén növeljék az EUSALP régióinak innovációs kapacitását. Az EUSAIR ösztönzi a készségekbe és az oktatásba való beruházást az adriai- és jón-tengeri régió fenntarthatóbb kék gazdasága érdekében. Fő prioritásként azonosította a szakmai és vállalkozói készségeket és képzést, amelyekkel a DES_AIR elnevezésű kiemelt kezdeményezés foglalkozik a fenntartható turizmus pillér keretében.

¹⁶ <https://www.alpine-space.org/projects/smartvillages/en/home>

¹⁷ <https://bestbalticproject.eu/>

¹⁸ <https://www.alpine-region.eu/news/AG1-workshop-2022-with-26-alpine-universities>

¹⁹ <https://bslf.eu/sustainable-working-life/>

Az ukrainai háborúból érkező menekültek Európa-szerte menedéket keresnek. Ez fellépést tesz szükségessé mind a négy makroregionális stratégia keretében. Az EUSBSR és az EUSDR különösen érintett a világválság által már amúgy is megviselt egészségügyi és szociális rendszerekre nehezedő további nyomás miatt. A makroregionális stratégiák számos érdekelt fele segíti a menekülteket és támogatja a humanitárius segítségnyújtási kezdeményezéseket. Az utóbbi időben a makroregionális stratégiák keretében végzett tevékenységek az ukrán menekültek integrációjára és biztonságos áru fuvarozási folyosók létrehozására összpontosultak.

Ugyanakkor a világválság kedvezőtlenül hatott a makroregionális stratégiákban részt vevő országokra. Pozitív fejlemény, hogy új munkamódszereket idézett elő, új kezdeményezéseket indított el – mint például a kkv-kat a Covid19 utáni új feltételekhez való alkalmazkodásban segítő innovációs klaszterek –, továbbá előmozdította a fenntarthatóbb turizmusra való áttérést és a munkaerőpiac digitalizációját.

Példák projektekre és folyamatokra

Az EUSBSR biztonsági szakpolitikai területén működő irányítócsoporthoz tartozó tagjai – akik többnyire a balti-tengeri régió polgári védelmi hatóságaitól érkeznek – megosztották tapasztalataikat az Ukrajnának nyújtott támogatások összegyűjtésével és szétosztásával kapcsolatban, és reagáltak a felszerelések – pl. tűzoltóautók – iránti újonnan felmerülő igényekre. Az EUSDR 10. prioritási területe (Intézményi kapacitás és együttműködés) a civil társadalmi szervezetek hálózatait használta fel az Ukrajnában élő emberek és a háborús menekültek támogatására irányuló kezdeményezések koordinálásához.

4. A KOHÉZIÓ ÉS A HELYI ADOTTSÁGOKON ALAPULÓ FEJLESZTÉS ELŐMOZDÍTÁSA

Mind a négy makroregionális stratégia jól illeszkedik a kohéziós politika azon átfogó célkitűzéséhez, hogy hozzájáruljon az Európai Unió gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának megerősítéséhez, és csökkentse az országok és régiók közötti egyenlőtlenségeket.

A stratégiák hozzáadott értéke abban rejlik, hogy helyi alapú megközelítést alkalmaznak a kohéziós politikában olyan, helyi és regionális szinten kialakuló kezdeményezések támogatásával, amelyek számára előnyös lehet a makroregionális szintű együttműködés. A négy makroregionális stratégia keretében jelenleg számos folyamat és projekt köti össze a helyi és regionális fellépéseket az európai politikai prioritásokkal. Ez magában foglalja azokat a kezdeményezéseket, amelyek arra irányulnak, hogy az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó kockázatokat kezeljék a következők révén: i. a helyi közigazgatások és a nemzeti polgári védelmi hatóságok közötti együttműködés lehetővé tétele²⁰, ii. a digitalizáció alkalmazása a természeti hátrányok leküzdése és a hegyvidéki és vidéki falvak ellenálló képességének megerősítése érdekében²¹, valamint iii. kis területi márkák létrehozása az agrár-élelmiszeripari ágazatban²². Az elvégzett tevékenységek elősegítették a részvételen alapuló és alulról építkező megközelítéseket i. a vállalkozói szellem²³, ii. a transznacionális klaszterek

²⁰ <https://www.cascade-bsr.eu/toolbox>

²¹ <https://www.alpine-region.eu/publications/smart-villages-using-potential-digitization-alpine-villages>

²² <https://www.alpine-region.eu/mapping-territorial-brands>

²³ <https://www.zsi.at/en/object/project/5803>

és digitális innovációs központok²⁴, valamint iii. az innováció és a vállalkozói szellem terén a nők és férfiak közötti egyenlőség²⁵ támogatása érdekében.

Ezek az eredmények nagyon ígéretesek, de még mindig van lehetőség arra, hogy a makroregionális stratégiák tovább növeljék szerepüket, különösen a helyi szinttel való kapcsolat megerősítése révén.

5. A PARTNERSÉG – A CIVIL TÁRSADALOM, A HELYI ÉRDEKELT FELEK ÉS A FIATALOK BEVONÁSA

Amint azt a budapesti székhelyű Európa Ház által koordinált, makroregionális stratégiákat átfogó árnyékjelentés²⁶ is megállapítja, a civil társadalmi szervezetek meghatározó szerepet játszanak a jobb döntéshozatalban, különösen azáltal, hogy közelebb viszik a helyi és regionális közösségeket a makroregionális stratégiákhoz.

Az EUSAIR és az EUSDR keretében egyaránt sor kerül a civil társadalom bevonására participatív kormányzáson, közösségépítésen és a felelősségvállalás elősegítésén alapuló platformokon keresztül. Az EUSAIR keretében az adriai- és jón-tengeri régió kereskedelmi kamaráinak fóruma (Forum AIC)²⁷, az adriai- és jón-tengeri régió városainak fóruma (FAIC)²⁸, valamint az adriai- és jón-tengeri régió egyetemeinek szövetsége (UNIADRION)²⁹ több mint 120 testületből és intézményből álló hálózatot alkot. Az EUSDR keretében a civil társadalmi platformok közé tartozik a Duna régió civil társadalmi fóruma³⁰ (DCSF) és annak munkacsoportja, a Duna régió helyi szereplőinek platformja (D-LAP), a DANET – a Duna régió hálózatépítői Európáért³¹, valamint az árnyékjelentést koordináló Európa Ház.

Az EUSALP érdekelt felei kezdettől fogva részt vesznek, a civil társadalom pedig egyre nagyobb szerepet játszik a stratégia végrehajtásában. Számos akciócsoportban megtalálhatók a civil társadalmi szervezetek képviselői, és a civil társadalom is részt vesz a különböző akciócsoportok eseményein. A civil társadalmi szervezetek az EUSBSR-ben is szerepet játszanak. Különösen aktívak az oktatás, a kultúra, az egészségügy és a turizmus szakpolitikai területein.

Példák projektekre és folyamatokra

*Az EUSDR éves fórumával párhuzamosan megrendezett **Danube Participation Days**³² (dunai részvételi napok) elnevezésű eseményen a helyi, regionális és nemzeti közigazgatási szervek, a civil társadalom, az EU és az EUSDR irányításának képviselői, valamint az EUSDR más érdekelt felei vesznek részt. A cél a köz- és magánszektorbeli érdekelt felek közötti bizalom erősítése, valamint a Duna régió regionális fejlesztésére irányuló fenntartható megoldások közös kidolgozása. A 2021. évi kiadás megvizsgálta az emberközpontú digitalizáció előfeltételeit és azt, hogy miért fontos ez a kérdés.*

²⁴ <https://inerrant.italy-albania-montenegro.eu/>

²⁵ <http://www.balticsearegion.org/web/page.aspx?refid=134>

²⁶ <https://europeanhouse.hu/the-shadow-report/>

²⁷ <https://www.forumaic.org/?lang=en>

²⁸ <https://www.faic.eu/en/home-e/>

²⁹ <https://www.uniadrion.net/>

³⁰ <https://dcsf.danubestrategy.eu/>

³¹ <http://www.foragenetwork.eu/database/item/702-danet-danube-networkers-for-europe/DANET%20-%20Danube%20Networkers%20for%20Europe>

³² <https://capacitycooperation.danube-region.eu/participation-day/>

Az összes makroregionális stratégia elismeri annak fontosságát, hogy a fiatalokat be kell vonni azok irányításába, és nagyobb általánosságban véve meg kell szólítani a fiatalokat, lehetőségeket kell biztosítani számukra, és képessé kell tenni őket arra, hogy az érdekeiknek és a problémáiknak megfelelő tevékenységeket végezzenek. 2020-ban megjelent az Interreg ifjúsági kiáltványa³³. Az elmúlt években mind a négy makroregionális stratégia meghívta a fiatalokat az éves fórumokra, hogy aktívan részt vegyenek a döntéshozókkal folytatott megbeszéléseken. 2022-ben az ifjúság európai évére való tekintettel fokozódott a fiatalok bevonása.

Az EUSALP élen jár a fiatalok bevonása terén, és az első makroregionális stratégia volt, amely – 2021-ben – Ifjúsági Tanácsot hozott létre. Nem csupán a stratégia irányításába vonta be a fiatalokat, hanem a makrorégió számára fontos tevékenységek előkészítésébe és lebonyolításába is. Emellett az évenként megrendezett, „Pitch your project” (Add elő a projektet) címet viselő verseny³⁴, az EUSALP nyári táborok programja és a jövőbeni, részvételen alapuló online platform is bevonja a fiatalokat és a meglévő ifjúsági szervezeteket.

Az EUSDR úgy határozott, hogy létrehozza a Duna Ifjúsági Tanácsot (Danube Youth Council) és az Ifjúsági Szervezetek Hálózatát (Youth Organisations' Network – DYCN). Ezek bekerülnek az EUSDR irányítási struktúrájába is, és szerepük az lesz, hogy tanácsokkal lássák el az alapvető döntéshozó szervezet minden releváns témakört illetően. Ezen túlmenően az EUSDR éves rendezvényeken, például a Young Bled Strategic Forum³⁵ (fiatalok bledi stratégiai fóruma) keretében támogatja a fiatalokat.

Az EUSBSR-ben a fiatalok a balti-tengeri ifjúsági fórum (Baltic Sea Youth Forum – BSYP)³⁶ keretében vesznek részt. A 2020-as balti-tengeri ifjúsági táborok tapasztalatai rávilágítanak arra, hogy szükség van a balti-tengeri ifjúsági program további intézményesítésére és a fiatalok részvételének koordinálására az EUSBSR valamennyi szakpolitikai területén. Emellett az EUSAIR kiemelt figyelmet fordít a fiatalokra, és folyamatban van egy ifjúsági tanács létrehozása is. Az EUSAIR albán elnöksége számos, az ifjúsággal kapcsolatos tevékenységre hívta fel a figyelmet a 2022-ben Tiranában tartott éves fórumon – Tirana egyben az Európa Ifjúsági Fővárosa is 2022-ben –, köztük például az 2022-es EUSAIR POPRI ifjúsági versenyre.

A civil társadalmi szervezetek szerepe idővel egyre fontosabbá vált. Ugyanakkor még inkább fokozni kell e szervezetek részvételét a makroregionális stratégiákban, és nagyobb általánosságban véve mozgósítani kell a helyi érdekelt feleket a közös célok érdekében. E tekintetben hasznos lehet a makrorégiók közötti intézményesített polgári párbeszéd kialakítása. Azt is meg lehetne vizsgálni, hogy a makroregionális stratégiák milyen módokon fogalmazhatnak meg ajánlásokat az Európa jövőjéről szóló konferencia alapján. Emellett az ifjúság európai évének lezárultával továbbra is hangsúlyt kell helyezni az ifjúságra, és ifjúsági tanácsokat kell létrehozni az egyes makroregionális stratégiákon belül. A makroregionális stratégiák és más regionális együttműködési hálózatok közötti kapcsolatok erősítése hozzájárulhat a szinergiák növeléséhez.

³³ [Kiáltvány a fiatalokhoz a fiataloktól az európai együttműködési politika alakításáért](#), 2020. október.

³⁴ <https://eusalp-youth.eu/about-pitch-your-project-en/>

³⁵ <https://bledstrategicforum.org/young-bsf-2021/>

³⁶ <https://bsyp.eu/>

Példák projektekre és folyamatokra

Az EUSAIR POPRI ifjúsági verseny³⁷ egy szlovén vezetésű kezdeményezés, amelynek keretében az adriai- és jón-tengeri régió fiataljainak legjobb vállalkozói ötleteit keresik. 2021-től kezdődően a versenyen mintegy 3 500 üzleti beállítottságú fiatal vesz részt, akik alig várják, hogy kreatív és innovatív elképzeléseiket bemutathassák a zsűrinek azok megszületésétől kezdve egészen a befektetőket meggyőző prezentációig terjedően. A versenyen 14–18 éves középiskolások és 18–29 éves egyetemi hallgatók vehetnek részt.

6. AZ IRÁNYÍTÁSI ÉS ADMINISZTRATÍV KAPACITÁS FEJLESZTÉSE

A multiregionális stratégiák vonzó lehetőséget jelentenek az együttműködésre, és továbbra is újabb országok mutatnak érdeklődést a stratégiákhoz való csatlakozás iránt. Az EUSAIR 2020. április 2-án Észak-Macedóniát, 2022. február 14-én pedig San Marinót üdvözölte mint a stratégiában részt vevő újabb országokat. Ez a stratégia jelenleg 10 országot foglal magában, amelyek közül csak négy uniós tagállam³⁸, és ezért különösen nagy hangsúlyt fektetnek a bővítésre.

Az EUSBSR 2021. február 15-én közzétett felülvizsgált cselekvési terve összehangolja a stratégiát a zöld és digitális átállással, egyszerűsített koordinációs és irányítási rendszert vezet be, és létrehoz egy balti-tengeri stratégiai pontot a kapacitásépítés és a tudásmegosztás koordinálása, valamint a kommunikációs kapacitás javítása érdekében.

Oroszország Ukrajna ellen indított háborúja több szempontból is kihatott a makroregionális stratégiákra. A makroregionális stratégiák tevékenységeiben részt vevők közül sokan most a menekülteket támogatják, és azon dolgoznak, hogy biztosítsák az ukrán állam folytonosságát. Az EUSDR ukrán elnöksége átmenetileg nem tudta ellátni feladatait, és a Duna régió elnökségi triójának fennmaradó tagjai (Szlovákia és Szlovénia) beleegyeztek abba, hogy átmenetileg besegítsenek.

A politikai szintet mind a négy makroregionális stratégia esetében a külügyminiszterek, bizonyos esetekben pedig az uniós alapokért felelős miniszterek vagy hatóságok képviselik. A csatlakozásra váró országokat és a potenciális tagjelölt országokat érintő makroregionális stratégiák esetében a nemzeti IPA-koordinátorok aktívan bekapcsolódnak, és politikai és stratégiai iránymutatást nyújtanak. Az EUSALP esetében a regionális hatóságok fontos szerepet játszanak a politikai/stratégiai megbeszélések során valamennyi irányítási szinten. Az EUSAIR igazgatótanácsában országonként két nemzeti koordinátor vesz részt: egyikük a külügyminisztériumból, másikuk pedig az uniós alapokért felelős minisztériumból érkezik.

A soros elnökség egyre fontosabb szerepet tölt be az összes stratégiában. Ez egyaránt érinti az uniós és a harmadik országokat, tekintve, hogy a harmadik országokat is magában foglaló három makroregionális stratégia (Duna, adriai- és jón-tengeri, Alpok régió) elnökségét harmadik ország töltötte be vagy fogja betölteni. Jelenleg mind a négy makroregionális stratégiában rögzített soros elnökségi sorrend, valamint az egymást követő elnökségek trió formátuma (előd/hivatalban lévő/utód) van érvényben. Ennek szerepe megnőtt, különösen a „4 elnökségi trió csoportja” létrehozásának eredményeképp, amely rendszeresen ülészik, minden alkalommal az évente megrendezett uniós „Makroregionális Stratégiák Hete” rendezvénnel párhuzamosan.

³⁷ <https://popri.si/en/>

³⁸ Az EUSAIR tíz országot ölel fel, köztük négy uniós tagállamot (Horvátország, Görögország, Olaszország, Szlovénia) és hat nem uniós országot (Albánia, Bosznia-Hercegovina, Montenegró, Észak-Macedónia, San Marino, Szerbia).

A tapasztalatcsere és a bevált gyakorlatok átadásának előmozdítása érdekében a makroregionális stratégiák elnökségei a Bizottsággal együtt és az Interact program³⁹ támogatásával továbbra is folytatják együttműködési hálózatok létrehozását, képzések és módszerek kidolgozását, valamint olyan eszközök kifejlesztését, amelyek arra szolgálnak, hogy a makroregionális stratégiákat beágyazzák a 2021–2027-es uniós finanszírozási programokba. Az Interact a Bizottság támogatásával folytatta a makroregionális koncepció előmozdítását és a végrehajtó szervek kapacitásának megerősítését. A tengeri aspektussal is rendelkező makroregionális stratégiák esetében alapvető fontosságú a tengeri medencékre vonatkozó stratégiákkal folytatott párbeszéd.

A makroregionális stratégiák éves fórumai fontos politikai összejövetelek, amelyeken magas szintű politikai képviselők vesznek részt. Az EUSBSR 2021. évi éves fórumát Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke, négy miniszterelnök és az OECD főtitkára nyitotta meg. Az előnyök maradéktalan kihasználása érdekében azonban az éves fórumokat rendszeres miniszteri találkozókkal kellene összekapcsolni – makroregionális vagy tematikus szinten –, valamint a parlamenti képviselők közötti rendszeres találkozókkal minden szinten. Ezen túlmenően, bár történt előrelépés, a folytonosság biztosítása érdekében garantálni kell, hogy a makroregionális stratégiák valamely adott elnöksége által felvetett kérdéseket a következő elnökség nyomon kövesse.

A tematikus/kiemelt fontosságú/szakpolitikai irányító- vagy akciócsoportok – amelyek a makroregionális stratégiák cselekvési tervei napi végrehajtásának mozgatórugói – szerepe érzékelhetően nőtt. Mindazonáltal további munkára van szükség annak érdekében, hogy a makroregionális stratégiák végrehajtásának e kulcsszereplői egyértelmű megbízatással és hatékony döntéshozatali kapacitással rendelkezzenek, továbbá pontos elképzelésük legyen arról, hogy munkaterületeik hogyan járulnak hozzá a tágabb szakpolitikai kontextushoz, miközben stabil környezetet biztosítanak a szükséges erőforrásokhoz, technikai kapacitáshoz és készségekhez való hozzáféréssel. Meg kell találni az egyensúlyt a gyakori, célzott, koordinációra és információcserére irányuló ülések, valamint a személyes találkozók között, amelyek során hatékonyan megvalósulhat a közvetlen információcsere és az új ötletek közös kidolgozása.

Előrelépés történt a makroregionális stratégiák végrehajtását elősegítő technikai támogatási struktúrák terén. Az EUSDR keretében 2018-ban létrehozott dunai stratégiai pont sikeres és kulcsfontosságú eleme az EUSDR jól működő irányítási rendszerének. Az EUSAIR létesítménypontja az EUSAIR irányításának alapvető eleme. 2022-ben mind az EUSALP, mind pedig az EUSBSR keretében új technikai támogatási struktúrák létrehozására kerül sor. Döntő jelentősége lesz annak, hogy ezek a technikai támogatási struktúrák, amelyek hamarosan az összes makroregionális stratégiában működésbe lépnek, elegendő erőforrással rendelkezzenek a munka megfelelő elvégzéséhez és a folytonosság biztosításához.

7. MEGFELELŐBB HOZZÁFÉRÉS A FINANSZÍROZÁSHOZ ÉS BEÁGYAZÁS

A makroregionális stratégiákat lefedő négy Interreg transznacionális program fontos katalizáló szerepet töltött be a stratégiák támogatásában, és ez a 2021–2027-es programozási időszakban is folytatódik, többek között az új Interreg rendeletben⁴⁰ foglalt rendelkezéseknek

³⁹ <https://www.interact-eu.net/>

⁴⁰ Az (EU) 2021/1059 rendelet 15. cikkének (3) bekezdése: „Amennyiben egy Interreg B program makroregionális stratégiát vagy tengermedence-stratégiát támogat, az ERFA hozzájárulásból nyújtott támogatások legalább 80 %-ának és adott esetben az Unió külső finanszírozási eszközeiből juttatandó, a technikai segítségnyújtástól eltérő prioritások keretében tartozó támogatások egy részének e stratégia célkitűzéseire kell hozzájárulnia.”.

köszönhetően. Ezek az Interreg programok azonban nem rendelkeznek sem a szükséges erőforrásokkal (nagyon korlátozott a költségvetésük), sem a megfelelő tematikus lefedettséggel ahhoz, hogy foglalkozni tudjanak a makroregionális stratégiák valamennyi célkitűzésével és prioritásával.

A jelentéstételi időszakban mind a négy makroregionális stratégiában felgyorsult az a folyamat, amely arra irányul, hogy a 2021–2027-es nemzeti/regionális uniós finanszírozási programokat összehangolják a makroregionális stratégiák vonatkozó prioritásaival (beágyazás). Az EUSDR tekintetében 2015 óta működik az Európai Szociális Alap (ESZA) irányító hatóságainak hálózata. 2021-ben létrehozták az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)/a Kohéziós Alap (KA) irányító hatóságainak új hálózatát, valamint az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA)/Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (NDICI) programozási hatóságainak hálózatát. Az EUSDR felülvizsgált cselekvési terve alapján öt olyan terület került meghatározásra, amelyek vonatkozásában tematikus munkaértekezletre kerül sor 2022-ben. Iránymutatásokat tartalmazó dokumentumok készültek, nevezetesen a horvát, a szlovák és az ukrán elnökség alatt, továbbá a dunai stratégiai pont elkészítette az EUSDR beágyazási eszközét⁴¹.

2021-ben az EUSALP keretében három, pénzügyi párbeszédre irányuló hálózatot hoztak létre (az energetikai átalakulás, különösen pedig a hidrogéntechnológia, a fenntartható mobilitás és a digitális technológia tekintetében) az EUSALP keretében végzett tevékenységek és a rendelkezésre álló finanszírozás közötti kapcsolat elősegítése érdekében. Az EUSAIR keretében zajló európai területi együttműködési programok akciócsoportjaiba való beágyazás terén végzett munka eredményes. Ezt a munkát ki kell terjeszteni a kohéziós politika és az IPA III programok beépítésére. Ennek eredményeként létre kell hozni az irányító hatóságok és a nemzeti IPA-koordinátorok hálózatát, amely együttműködne a fogalmak és hivatkozások meghatározása, a pályázati felhívások előkészítése, a kedvezményezettek tájékoztatása, valamint az EUSAIR előre meghatározott kiemelt projektjeihez hozzájáruló közös vagy párhuzamos projektek végrehajtásának támogatása terén. Az EUSBSR esetében már léteznek az irányító hatóságok hálózatai az ESF, az ERDF, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap (ETHAA) vonatkozásában. Amint az új technikai támogatási struktúrák teljes mértékben működőképessé válnak, rendszerszemléletűbb megközelítés várható a beágyazás tekintetében mind az EUSALP, mind pedig az EUSBSR keretében.

Mivel a makroregionális stratégiák – a tengeri medencékre vonatkozó stratégiákhoz hasonlóan – nem rendelkeznek saját forrásokkal, azok végrehajtása az egyéb eszközökkel való szinergiákon és a különböző forrásokból származó finanszírozások egyesítésén múlik. Következésképpen a makroregionális stratégiák sikere vagy kudarca végeredményben attól függ, hogy képesek-e biztosítani az uniós, nemzeti, regionális és egyéb köz- és magánforrások összehangolását a stratégia prioritásaival, valamint finanszírozni a makroregionális stratégiák tevékenységeit, illetve támogatni a makroregionális stratégiákat.

Az EUSAIR és az EUSDR számára nagy kihívást jelent a különböző uniós finanszírozási források (kohéziós politikai alapok, IPA III, NDICI és IPARD⁴² III) ötvözése, amelyek különböző szabályozások, módszerek, időzítés és struktúrák szerint működnek. A makroregionális stratégiák végrehajtásában részt vevő kulcsszereplőknek fokozniuk kell erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy ezek a különböző világok jobban kommunikáljanak egymással, és több szinergiát alakítsanak ki a makroregionális intézkedések és projektek végrehajtása érdekében.

⁴¹ <https://danube-region.eu/projects-and-funding/embedding-2021-2027/>

⁴² A vidékfejlesztést célzó előcsatlakozási támogatási eszköz (IPARD).

A jövőre nézve fontos, hogy a miniszteri üléseken a beágyazással kapcsolatban tett politikai kötelezettségvállalások tettekké váljanak. Emellett hasznos lenne bevonni a vállalkozásokat és a kkv-kat a négy makrorégióban előforduló esetek és lehetőségek meghatározása érdekében (klaszterek, intelligens szakosodási platformok stb.). Például a kék gazdaság területén az intelligens szakosodási stratégiák kulcsfontosságú eszközei az innovációk megvalósításának a dekarbonizáció és a digitalizáció érdekében. A bevált gyakorlatok cseréje a makroregionális stratégiák között és azokon belül segíthet e tekintetben. A folyamat előmozdítása érdekében meg kell vizsgálni a „4 elnökségi trió csoportja” és az Interact szerepét. Valamennyi makroregionális stratégiában létre kell hozni a program- (irányító) hatóságok hálózatait. Ezek a hálózatok jelentős szereppel bírnak, és a 2021–2027-es időszakban és azt követően is működniük kell.

A Tanács által az uniós makroregionális stratégiák végrehajtásáról szóló harmadik jelentésről szóló következtetéseiben megfogalmazott felhívás nyomán a Bizottság a 2021-es uniós „Makroregionális Stratégiák Hete” során a közvetlenül irányított uniós programoknak szentelt munkaértekezletet szervezett. Emellett sor került a makroregionális stratégiákkal foglalkozó kapcsolattartó pontok létrehozására az Európai Bizottság valamennyi Főigazgatóságán. A Bizottságon belüli párbeszéd eredményeként a közvetlenül irányított programok egyes munkaprogramjai hivatkozásokat tartalmaznak a makroregionális stratégiákra, és vannak példák olyan felhívásokra, amelyek kifejezetten makroregionális stratégiákra irányulnak. A LIFE program 2021–2024-es munkaprogramja ösztönzi a makroregionális stratégiák alkalmazását a transznacionális szintű stratégiai integrált projektek, valamint a stratégiai természetvédelmi projektek összehangolt végrehajtása tekintetében. 2021-ben a LIFE program „Az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás” című alprogramja keretében első ízben tettek közzé a makroregionális stratégiákra irányuló pályázati felhívást. A Horizont Európa két 2021–2022-es munkaprogramja („A részvétel bővítése és az Európai Kutatási Térség megerősítése”, valamint „Élelmiszer, bioökonómia, természeti erőforrások, mezőgazdaság és környezet”) utal a makroregionális stratégiákra és a makroregionális tematikus hálózatokra.

Az alkalmazás további fokozása érdekében a makroregionális stratégiák nemzeti koordinátorainak és tematikus koordinátorainak arra kell ösztönözniük a projektgazdákat (pl. a makroregionális szereplőket), hogy vegyenek részt a közvetlenül irányított uniós eszközök – köztük olyan új alapok, mint a CEF digitális ága programjának új közvetlen alapjai – által közzétett pályázati felhívásokban. A technikai támogatási eszköz⁴³ támogathatná a makroregionális stratégiákat, amennyiben azok magukban foglalják reformok kidolgozását és végrehajtását. A támogatást kérésre nyújtják a tagállamoknak számos szakpolitikai területen, ideértve a kohéziót, valamint a zöld és digitális átállást, és az több országra vagy több régióra kiterjedő projektként is biztosítható. Végezetül a makroregionális stratégiáknak hozzá kell járulniuk a Horizont Európa uniós küldetéseinek⁴⁴ végrehajtásához is, különös tekintettel azokra, amelyek jelentős regionális dimenzióval rendelkeznek, mint például az óceánok és vizek helyreállítására irányuló uniós küldetés.

8. NYOMON KÖVETÉS ÉS ÉRTÉKELÉS – FOLYAMATBAN LÉVŐ MUNKA

⁴³ [https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en#:~:text=The%20Technical%20Support%20Instrument%20\(TSI,co%2Dfinancing%20from%20Member%20States](https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en#:~:text=The%20Technical%20Support%20Instrument%20(TSI,co%2Dfinancing%20from%20Member%20States)

⁴⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe_en

A makroregionális stratégiák számos eredményt érnek el, a kapacitást érintő belső hatásoktól és az országok és régiók közötti összehangolási/együttműködési folyamatoktól kezdve egészen az olyan transznacionális projektekig/tevékenységekig, amelyek végrehajtás alatt állnak vagy amelyek elősegítése folyamatban van. A gyakorlatban azonban kihívást jelent ezeknek az eredményeknek a mérése és a róluk való beszámolás.

Ezért az összes makroregionális stratégia esetében folyamatban vannak a nyomonkövetési rendszerek kidolgozására irányuló kezdeményezések. Az ESPON (Európai Területfejlesztési és Kohéziós Megfigyelő Hálózat) által kidolgozott átfogó makroregionális területi nyomonkövetési eszközt, amely mind a négy makroregionális stratégia fejlődési tendenciáinak és mintáinak megfigyelésére szolgál, mindegyik stratégia esetében meg kell vizsgálni a célkitűzéseik és szakpolitikáik javítására vagy átrendezésére irányuló lehetőségek értékelése során. Emellett az ESPON „Területi forgatókönyvek a Duna makrorégióban, valamint az adriai- és jón-tengeri makrorégióban” (Territorial Scenarios for the Danube and Adriatic Ionian Macro-regions) című tanulmánya is értékes hozzájárulást nyújt.

2021-ben nyomonkövetési mátrix kidolgozására került sor az EUSALP keretében és számára, amelyben célokat és mutatókat határoztak meg. Az EUSBSR 2021. évi felülvizsgált cselekvési terve meghatározza a stratégia nyomonkövetési és értékelési keretét, amelyet a nemzeti koordinátorok csoportja jóváhagyott és közzétett az EUSBSR honlapján. Az EUSDR-ben új nyomonkövetési rendszert vezettek be 2022-ben.

Tehát, jóllehet a nyomon követés és az értékelés terén eredményeket értek el, a tevékenységeket fokozni kell. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy jobb és megbízhatóbb adatok álljanak rendelkezésre a makroregionális stratégiák hatásáról, többek között a stratégiák végrehajtása érdekében mozgósított finanszírozást illetően. A politikai támogatottság megőrzéséhez átfogó nyomonkövetési mechanizmusok is hasznosak lennének, amelyek a végrehajtás kulcsszereplőit segítenék az egyes stratégiák gyengeségeinek és erősségeinek jobb megértésében.

9. A MAKROREGIONÁLIS STRATÉGIÁK HATÉKONYABB KOMMUNIKÁLÁSA

Összességében a négy makroregionális stratégia kommunikációs tevékenységei a szolidaritásról és az együttműködésről szóló üzenetekre összpontosítottak a háború és a világjárvány idején. 2020-ban a makroregionális stratégiák kommunikációs és szakreferensei az Interact támogatásával közös narratívát dolgoztak ki. Ez a négy stratégia közös küldetéséről, jövőképeről és kulcsfontosságú üzeneteiről folytatott megbeszélések eredményeképp jött létre azzal a céllal, hogy széles közönség számára indokolják a makroregionális stratégiák létjogosultságát. A narratíváról videó készült⁴⁵, amelyben ismertetik az Európában jelentkező kihívásokat és a makroregionális stratégiák e kihívások leküzdésében betöltött szerepét.

Minden stratégia átalakította kommunikációs eszközeit, a digitális formátumokra és a közösségi médiára helyezve a hangsúlyt. Az EUSALP keretében YouTube videókat készítettek az Alpok régió belüli szolidaritásról. Az egyes stratégiák számára elkülönített pénzügyi eszközökkel a küldetésre és a jövőképre vonatkozó, valamint a kulcsfontosságú üzenetek célba juttatása érdekében végzett munka kifizetődő volt, a kommunikációs tevékenységek tekintetében érzékelhető eredményekhez vezetett. Egy célzottabb közönség segített a kulcsfontosságú üzenetek megfogalmazásában, amelyekből aztán konkrét digitális kampányok lettek.

⁴⁵ [\(193\) EU Macro Regional Strategies, cooperation solutions in time of transition - YouTube.](#)

Az uniós „Makroregionális Stratégiák Hete”, amelyet általában minden év elején rendeznek meg, ma már a legnagyobb brüsszeli központú rendezvény, amelynek célja, hogy minden szinten összekapcsolja a makroregionális stratégiák érdekelt feleit az uniós intézmények, a kutatás és a tudományos élet képviselőivel, a civil társadalmi szervezetekkel és a polgárokkal. A 2021-ben megrendezett „Makroregionális Stratégiák Hete” alkalmával sor került a Covid19 utáni helyreállítás támogatásáról, a beágyazási folyamatról és az Európai Bizottság által közvetlenül irányított uniós finanszírozási programokról szóló beszélgetésekre is. 2022-ben a „Makroregionális Stratégiák Hete” rendezvény fő hangsúlya az ifjúságon, az európai zöld megállapodáson és a társadalmi változáson volt. A megnyitó során kifejezésre juttatták az Ukrajnával való szolidaritást.

A „Földközi-tenger Partvidéke és Makroregionális Stratégiák Hete”⁴⁶ egy szlovén vezetésű kezdeményezés, amely összehozza a négy makroregionális stratégia végrehajtásának kulcsszereplőit. Ez a kezdeményezés a nemzeti média és a szélesebb közönség elérésének hatékony eszközévé vált.

Ami a jövőt illeti, folytatni kell a makroregionális stratégiáknak az érdekelt felekkel és a szélesebb közönséggel való megismertetésére irányuló munkát, és azt ki kell terjeszteni a makroregionális stratégiákon belül és azok között, különösen célzottabb kommunikáció, a szinergiák kiaknázása, valamint a koordináció és a harmonizáció javítása révén.

10. TOVÁBBI LÉPÉSEK ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

A makroregionális stratégiák fontos szerepet vállalnak a zöld, digitális és társadalmi átállásban. Az összes makroregionális stratégia arra törekszik, hogy felgyorsítsa a megvalósítást ezeken a területeken, és ha bővül e stratégiák cselekvési mozgástere, azzal együtt nőni fog politikai relevanciájuk is. A jelenlegi kihívások – így az ukrajnai háború, az éghajlati vészhelyzet és a világjárvány utáni helyreállítás – kezelésére irányuló fellépéseik még inkább megerősítik a stratégiák relevanciáját.

Ugyanakkor azonban a makroregionális stratégiáknak fokozniuk kell az új tevékenységek támogatására irányuló erőfeszítéseiket azokon a területeken, ahol a makroregionális szintű együttműködés hozzáadott értékkel bír, feltárva a tengeri medencékre vonatkozó stratégiákkal való szinergiákat is, illetvenyitottan állva az olyan megoldásokhoz, amelyeket formalizáltabb környezetben nehéz megvalósítani, például az energia területén. Az ukrajnai háború miatt az energiabiztonság kérdése kiemelt helyen szerepel az Európai Unió politikai napirendjén, különösen a REPowerEU tervvel⁴⁷ összefüggésben. E terv célja a gázimport diverzifikálása, az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának fokozása annak érdekében, hogy 2030-ra megvalósuljon az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függetlenség. A REPowerEU tervről szóló bizottsági szolgálati munkadokumentum⁴⁸ kifejezetten megemlíti a makroregionális stratégiák mint együttműködési keretek szerepét a hidrogén-infrastruktúrába irányuló beruházások ösztönzésében, határokon átnyúló, régióközi és transznacionális viszonylatban. Ezek olyan területek, amelyekre a makroregionális stratégiák keretében figyelmet kell fordítani az elkövetkező években.

Az a tény, hogy 2021-ben Ukrajna átvette az EUSDR elnökségét, új tevékenységeket generál, és hozzájárul az együttműködés elmélyítéséhez a Duna régióban. A bővítési folyamat során a makroregionális stratégiák kiválóan alkalmasak arra, hogy segítséget nyújtsanak az uniós jog

⁴⁶ <https://www.adriatic-ionic.eu/2022/06/10/save-the-date-for-the-mediterranean-coast-and-macro-regional-strategies-week-2022/>

⁴⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_22_3131

⁴⁸ SWD(2022) 230 final, 2022.5.18.

átvételében és a közigazgatási kapacitás kiépítésében a különböző uniós politikák területén, ideértve a kohéziós politikát és a megosztott irányítás elvét. A Nyugat-Balkánon 2022-ben Bosznia-Hercegovina vette át az EUSAIR elnökségét. Az EUSDR egyik feladata az lesz, hogy támogassa Ukrajna és Moldova uniós tagságra irányuló törekvéseit.

Összefoglalva, a makroregionális stratégiák hatékony eszközök a gazdasági, társadalmi és területi fejlődés támogatásához, a makroregionális identitás és törekvések kialakításához, valamint a szomszédos országok közötti bizalom megeremtéséhez. A stratégiák rugalmas eszközök az új és jövőbeli kihívásokra való reagáláshoz. A makroregionális stratégiák emellett a legfontosabb uniós kezdeményezéseket hozzáigazítják egy funkcionális terület realitásához és sajátosságaihoz, és hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az Európai Unió közelebb kerüljön a polgárokhoz és a fiatalokhoz. A makroregionális stratégiák prioritásainak a 2021–2027-es időszakra vonatkozó uniós finanszírozási programokba való beágyazására irányuló erőfeszítések jól haladnak, és biztató kezdeti eredményeket mutatnak. Ugyanakkor 2027-ig folyamatos figyelmet igényel e prioritások végrehajtásának biztosítása.